

Miljø- og
Fødevareministeriet
Departementet

EU og Internationalt
Den 27. februar 2019

Orienterende notat til Folketingets Miljø- og Fødevareudvalg om fjerde møde i FN's Miljøforsamling (UNEA-4) i Nairobi, Kenya den 11.-15. marts 2019

Resumé

Fjerde møde i FN's Miljøforsamling (United Nations Environment Assembly – UNEA), finder sted den 11.-15. marts 2019 i Nairobi i regi af FN's Miljøprogram (UNEP). Temaet for mødet er bæredygtigt forbrug og produktion og innovation. I forbindelse med mødet lanceres UNEP's 6. globale miljøtilstandsrapport (Global Environment Outlook - GEO6), en ny UNEP strategi for marin- og kystområdet og som opfølgning på den tredje FN Miljøforsamling i 2017, fremlægges der til vedtagelse en implementeringsplan mod forurening. Der forventes overordnet følgende resultater af mødet:

- En politisk ministerdeklaration med fokus på årets tema om innovation og bæredygtig produktion og forbrug, der også relaterer sig til 2030-dagsordenen
- Resolutioner vedrørende konkrete miljødforordringer, primært med relation til årets tema
- Tre resolutioner om henholdsvis ovenfor nævnte implementeringsplan for forurening, UNEP's nye marin- og kyststrategi og miljøtilstandsrapporten GEO6

Der foreligger 35 resolutionsforslag fra lande og grupper af lande. Der er en del fælles indhold, og man vil derfor forsøge at lægge flere af dem sammen. Der er mulighed for, at der bliver foreslået flere resolutioner, da det er muligt frem til starten af mødet. Det er sandsynligt, at spørgsmålet om styrkelse af UNEP bliver taget op af Kenya/afrikanske lande, i relation til implementering af Rio+20 slutdokumentet, artikel 88, som handler om netop styrkelse af UNEP. Danmark vil i forhandlingerne prioritere ministerdeklarationen og fire emner med tilknyttede resolutionsforslag. Tre af resolutionerne er fremlagt af EU og EU's medlemsstater i fællesskab, om henholdsvis:

- bæredygtig produktion og forbrug i en cirkulær økonomi,
- sikker håndtering af kemikalier og affald, og
- afskovning i relation til fødevareproduktionskæder.

Den fjerde, om marint affald og mikroplast, er udarbejdet på basis af forslag fra Norge og Japan m.fl.. Også andre resolutionsforslag vil blive fulgt fra dansk side. Beslutninger taget af Miljøforsamlingen er ikke juridisk, men politisk forpligtende.

Baggrund

FN's Miljøprogram (United Nations Environment Programme – UNEP) blev oprettet i 1972 som resultat af det første verdensstopmøde om miljø og udvikling i Stockholms samme år. Danmark har gennem mange år støttet UNEP, både politisk og økonomisk, især i forhold til at fremme sikker kemikaliehåndtering, rent drikke-/ferskvand, bæredygtigt forbrug og produktion og klimaområdet. På Rio+20 Topmødet i 2012 besluttede man at styrke UNEP. Et centralt element var at erstatte det tidligere styrelsesråd med en universel forsamling, som fik navnet FN's Miljøforsamling (UNEA). Man ønskede desuden at styrke UNEP's rolle som den ledende globale miljøautoritet, og organisationens rolle i FN-systemet. FN's Miljøforsamling har blandt andet autoritet til at beslutte, hvad UNEP skal arbejde med og til at igangsætte forhandlinger om internationale miljøaftaler. UNEP har i mange år arbejdet for fremme af grøn økonomi, og har ansvaret for FN's 10-årige rammeprogram for bæredygtigt forbrug og produktion, 10YFP, fra Rio+20.

Det fjerde møde i FN's Miljøforsamling afholdes som altid i regi af FN's Miljøprogram, i hovedkvarteret i Nairobi. Mødets tema imødekommer forslag fra EU om bæredygtig produktion og forbrug og cirkulær økonomi og fra afrikanske lande om innovation. Umiddelbart før Miljøforsamlingen afholdes der et forberedende forhandlingsmøde den 4.-8. marts 2019. Ministerdeklaration og resolutioner er i forhold til landene af politisk karakter og er dermed ikke juridisk bindende, men hensigten er, at lande søger at bidrage til deres implementering efter evne. Elementer i resolutioner og beslutninger, som er rettet mod tiltag i eller af UNEP, herunder nedsættelse af eventuelle forhandlingsgrupper, opfattes principielt som bindende for organisationen, men implementering er betinget af, at den har ressourcerne til det.

Emner til behandling om dokumenter til vedtagelse

Der forventes følgende resultater af mødet:

- En politisk ministerdeklaration med fokus på årets tema, der også relaterer sig til 2030-dagsordenen.
- Resolutioner vedrørende konkrete miljøudfordringer, med fokus på emner med relation til årets tema.
- Tre resolutioner om henholdsvis ovenfor nævnte implementeringsplan for forurening, UNEP's nye marin og kyststrategi og miljøtilstandsrapporten GEO6.
- Beslutninger af mere driftsmæssig karakter i forhold til Miljøforsamlingen og FN's Miljøprogram's drift og leverancer, herunder om arbejdsprogram og næste møde i Miljøforsamlingen.

Der foreligger pr. 25. februar 2019 35 resolutionsforslag og 2 beslutningsforslag. En del af de fremsatte resolutionsforslag overlapper hinanden, og der arbejdes på at slå nogle af dem sammen. Der forventes i sidste ende 20-25 resolutioner. Resolutionerne er blevet grupperet efter 5 temaer:

1. Innovative løsninger og bæredygtigt forbrug og produktion.
2. Ressourceeffektivitet, kemikalier og affald.
3. Økosystemer, biodiversitetshåndtering og beskyttelse.
4. Miljøforvaltning.
5. UNEP arbejdsprogram og UNEP/UNEA relaterede emner.

Resolutionerne vedrører overordnede tilgange som bæredygtig produktion og forbrug og cirkulær økonomi, samt mere specifikke emner som hav, kemikalier og affald, marint affald og mikroplast, biodiversitet. Klimaområdet indgår i begrænset omfang, da området primært varetages under Klimakonventionen. EU og EU's medlemsstater har fremlagt tre resolutionsforslag, om henholdsvis: Bæredygtig produktion og forbrug samt cirkulær økonomi; sikker håndtering af kemikalier og affald; og afskoning i relation til fødevarerproduktion.

Ministerdeklaration

Der er fremlagt et udkast til ministerdeklaration dateret 18. februar 2019, med samme titel som mødetemaet, det vil sige: "*Innovative løsninger for miljømæssige udfordringer og bæredygtigt forbrug og produktion*". Udkastet omfatter en række tilkendegivelser om indsatsen. Ifølge udkastet er ministrene bekymrede over dokumentationen i GEO6 miljøtilstandsrapporten og andre nylige rapporter, og de er dedikerede i forhold til at fremme innovative løsninger, og gennem bæredygtige forbrugs- og produktionsmønstre at bevæge verden mod bæredygtige og modstandsdygtige samfund. Deklarationen påpeger relationen til 2030-dagsordenen og udpeger et antal områder, som ministrene tilkendegiver, de vil handle på, herunder:

- ressourceeffektivitet, cirkularitet, bæredygtige økonomiske modeller, innovation i kemikaliehåndtering og mindre giftige materialestrømme.

- bæredygtige fødevarer systemer, herunder gennem klima-smart miljøpraksis.
- bæredygtige økosystemer og landskabsforvaltning for at mindske biodiversitetstab, ør kendelse m.m.
- produktinformation og udvikling af løsninger med henblik på gennemsigthed i produktkæder.

Desuden elementer om at stille mod at:

- harmonisere internationale standarder for miljødata.
- sætte nationale mål for brugen af bæredygtige offentlige indkøb.
- adressere forurening fra produkter af engangsplastik, herunder gennem udfasning pr 2025.
- sikre aktiv deltagelse af interessenter i indsatsen for bæredygtig udvikling.

Implementeringsplan mod forurening

Det tredje møde i FN's Miljøforsamling i 2017 havde forurening samt miljø og sundhed som tema. 2017-ministerdeklarationen indeholdt en anmodning til UNEP om at udarbejde et forslag til en handlingsplan for området. Til den fjerde forsamling har UNEP derfor fremlagt et forslag med titlen "*Implementeringsplan for en forureningsfri planet*". Planen beskriver de store omkostninger ved forurening for miljø, sundhed og samfundsøkonomi, som er blevet beskrevet i en række nyere rapporter, og den tætte sammenhæng med 2030-dagsordenen og de 17 Verdensmål. Tidsrammen går til netop 2030, men med indbygget fleksibilitet, så planen kan tilpasses efter behov. Hensigten er at opnå en renere verden på globalt plan ved at intensivere og accelerere indsatsen, herunder at forbedre implementering af miljøkonventioner, og at hjælpe ulande med at nå de forureningsrelaterede Verdensmål.

Planen forpligter først og fremmest UNEP selv, og de centrale udgangspunkter for planen er relevante UNEA resolutioner og Verdensmålene. Men da UNEP har begrænsede ressourcer, og opgaven er meget omfattende, er effektiv implementering afhængig af indsatser på mange fronter. Derfor indgår det som en del af planen, at indsatser skal foregå i samarbejde med det øvrige FN-system og andre relevante internationale organer og miljøaftaler, samt stater, fonde, decentrale myndigheder og interessenter af forskellig slags, både fra erhvervslivet og civilsamfundet. Planen vil fokusere på forurening af luft, vand, jord, på marin og kystmæssig forurening, og som tværgående element kemikalier og affald. Den vil omfatte forskelligartede tiltag, som skal supplere hinanden, især i relation til opbygning af viden og bevidsthed om forurening, fremme af miljøvenlig teknologi, innovation og cirkularitet/cirkulær økonomi, samt partnerskaber. For at kunne vurdere effekten af planen, er der lagt op til opfølgning på fremtidige møder i FN's Miljøforsamling, herunder gennem visse indikatorer og selvrapportering fra lande og interessenter. Vedtagelse af planen vil ske gennem en resolution, hvor EU og EU's medlemsstater er medforlagsstiller.

Resolutionsforslag

a) Bæredygtigt forbrug og produktion i en cirkulær økonomi

Dette resolutionsforslag er helt centralt, da det direkte vedrører temaet for mødet. Forslaget er fremlagt af EU og EU's medlemsstater i fællesskab. Danmark har været aktivt involveret. Primære formål med resolutionen er at:

- få anerkendt vigtigheden af bæredygtigt forbrug og produktion for opnåelsen af bæredygtig udvikling, herunder 2030-dagsordenen og dens Verdensmål, især mål 12, og UNEP's rolle for at fremme dette, blandt andet som tovholder for FN's 10-årige rammeprogram for området (10YFP).
- få alle lande til at integrere bæredygtigt forbrug og produktion og cirkulær økonomi i relevante nationale planer og politikker, herunder sektorpolitikken, for at afkoble vækst fra miljøforringelse.
- opfordre lande, byer, producenter og detailhandlen til at samarbejde, og så i forhold til information m.v. der kan tilskynde forbrugere og myndigheder til at handle mere bæredygtigt, og gøre dem i

stand til at træffe oplyste valg i forhold til varer og tjenester som fremmer genbrug og genanvendelse af materialer.

- opfordre lande til at udvikle og støtte information og uddannelse i forhold til om rådet, så de opnår relevante færdigheder, også i den private sektor, herunder i den finansielle sektor.
- få UNEP til at fortsætte arbejdet med området internt og eksternt, herunder i forhold til afkobling, bedst tilgængelige metoder, implementering af 10YFP samt partnerskaber, og at UNEP skal anbefale videre handling til drøftelse på næste femte møde i FN's Miljøforsamling, også for internationalt samarbejde.

b) Sikker håndtering af kemikalier og affald

Dette resolutionsforslag er vigtig i relation til en igangværende proces for et fremtidigt rammeværk for sikker håndtering af kemikalier og affald efter 2020, hvor mandatet for det nuværende regime (SAICM) udløber. Dokumentationen i nye UNEP rapporter for området viser bekymrende globale tendenser, hvorfor der er behov for en øget indsats på området, også i relation til implementering af kemikaliekonventioner og eksisterende anbefalinger under SAICM. Forslaget er fremlagt af EU og EU's medlemsstater i fællesskab. Danmark har været aktivt involveret i udarbejdelse af forslaget. Det primære formål med resolutionen er at:

- påminde om Verdensmål 12, delmål 4, om pr. 2020 at opnå sikker håndtering af kemikalier for at minimere negative effekter på mennesker og miljø, samt målets tværgående betydning for at nå mange øvrige Verdensmål, og opfordrer lande, erhvervsliv og andre interessenter til at intensivere indsatsen for at nå delmål 12.4.
- tilkendegive opbakning til det arbejde, der foregår under SAICM om et fremtidigt rammeværk efter 2020 for sikker håndtering af kemikalier og affald på langt sigt.
- anmode UNEP om at øge indsatsen på området, herunder gennem samarbejde med andre FN-organer og i regi af SAICM og de relaterede konventioner, UNEP er sekretariat for, samt at støtte ulande, der har behov for tekniske assistance bl.a. med at etablere relevant lovgivning.

c) Afskovning af landbrugsrelaterede produktionskæder

Nylige rapporter anslår, at omdannelse af skov til landbrugsjord i tropiske og subtropiske områder er ansvarlig for 73 % af tab af skov. Det er problematisk i lyset af skovens vigtighed for mennesker, økosystemer, jord, vandcyklus og biodiversitet. 80 % af biodiversitet på land findes i skove. Forslaget er fremlagt af EU og EU's medlemsstater i fællesskab. Det primære formål med resolutionen er at:

- støtte op om Verdensmål 15 og handleplaner og tiltag for beskyttelse og bæredygtig udnyttelse af skove, herunder skovrelaterede aftaler, og Katowice ministerdeklaration om skove for klima, og opfordre alle lande til at bekæmpe afskovning, skovforringelse og fragmentering relateret til produktionskæder gennem en række specifikke tiltag.
- understrege den private sektors rolle og opfordre den til at tilslutte sig initiativer mod afskovning, opfylde eksisterende forpligtelser og retningslinjer, og implementere OECD-FAO's retningslinjer.
- anmode UNEP og FAO om sammen at tage en række tiltag, særligt i forhold til monitorering og rapportering samt udvikling af bæredygtighedskriterier, til overvejelse på femte møde i FN's Miljøforsamling og FAO's 42. ministerkonference.

d) Marint affald og mikroplast

Norge, Japan og Sri Lanka har alle fremlagt forslag om at forstærke den globale indsats i forhold til marint affald og mikroplast. Forslagene er sammenskrevet til et enkelt forslag, på basis af den norske tekst. Det primære formål med resolutionen er at:

- understrege relationen til Verdensmål 14 om "Livet i havet", delmål 1, om at man inden 2025 skal forhindre og reducere al slags forurening af havet i betydelig grad.

- støtte op om tidligere vedtagne resolutioner i UNEP og fremme deres implementering, herunder ved at etablere en enhed under UNEP for området og etablere et videnskabeligt rådgivende organ.
- støtte arbejde under de regionale havkonventioner og den Internationale Maritime Organisation (IMO).
- få FN aktiviteter på området til at være en integreret del af FN's miljøprogram, underlagt FN's Miljøforsamling.
- at nedsætte en åben arbejdsgruppe, der skal fremlægge anbefalinger for en international forvaltningsstruktur/bindende juridisk aftale for området til næste og femte møde i FN's Miljøforsamling.

e) Andre resolutioner

Også andre resolutionsforslag vil blive fulgt fra dansk side, herunder et forslag om "geoingeniering", der vedrører teknologier på klimaområdet og et forslag om miljø og kvinder. Desuden prioriteres de resolutioner, der vedtager implementeringsplanen om forurening og den ny UNEP strategi for marin- og kystområdet.

Beslutninger

Der er foreslået to beslutninger om henholdsvis UNEP's arbejdsprogram samt femte møde i FN's Miljøforsamling, der foreslås at finde sted den 22.-26. februar 2021.